

3.9 Členství v mezinárodních organizacích

D. Hána, L. Pavelková

Klíčové pojmy: zahraniční politika, Česko, rozvojová pomoc, vojenské mise, ekonomická integrace, postoje

Vzdělávací cíl: procvičovat dovednost žáků formulovat relevantní otázky pro dotazníkové šetření na téma mezinárodní integrace

Potřebný čas: 90 minut (2 vyučovací hodiny)

Tato aktivita je poměrně časově náročná a je vhodné ji zařadit po prostudování tématu mezinárodní integrace (ideálně za použití mapového listu mezinárodní integrace a textu v této metodice).

Pomůcky: Ideální je realizovat výuku v počítačové učebně, aby žáci mohli své výstupy hned zpracovat.

Struktura a organizace hodiny:

V úvodní části hodiny se učitel poptá žáků na jejich zkušenosti s vyplňováním dotazníků:

► Zda již nějaký dotazník vyplňovali, na jaké téma byl dotazník zaměřen, zda přemýšleli o účelu dotazníku a rozuměli všem položeným otázkám, zda otázky nabízely možné odpovědi apod. Smyslem úvodní diskuze je žáky naladit na úkol, který je čeká (tvorba vlastního dotazníku) a zároveň zjistit jejich znalosti o formální podobě různých typů otázek.

Učitel sdělí žákům úkol dne: vytvořit dotazník, jehož cílem je zjistit míru povědomí (znalostí) respondentů o poslání (funkcích, zaměření) mezinárodních organizací a jaký mají názor na jejich působení.

► Nejprve si všichni společně ujasní, jak by tento dotazník mohl vypadat. Učitel pokládá tyto a podobné otázky: Máme-li stanovený cíl šetření, jaké konkrétní otázky by dotazník mohl obsahovat? Kterých mezinárodních organizací by se mohl týkat (EU, NATO, ...)?

► Po zaznění několika názorů je učitel shrne a upřesní zadání úkolu. Dotazník bude zahrnovat otázky tří okruhů: a) sociodemografické (týkají se osobních charakteristik respondenta), faktické (zaměřují se na znalosti respondenta o mezinárodních organizacích), postojové (zjišťují postoje a názory). Vhodné je také žákům zdůvodnit volbu těchto okruhů otázek (pro srovnání různých skupin obyvatel a pro ověření souvislosti povědomí o mezinárodních organizacích s postojem vůči nim) a připomenout možnost použít různou formální podobu (typy) otázek: uzavřené s nabídkami odpovědí či otevřené, kde respondenti sami na otázku odpovídají.

Poté učitel rozdělí žáky do skupin a každé zadá k vypracování jeden okruh a)–c) otázek (každý okruh by měl být zastoupen alespoň dvakrát).

► Žáci pak ve skupinách navrhnou příslušné otázky. Ideální je, když je mohou rovnou psát na počítači do Wordu. Po uplynutí cca 15 minut se sesednou k sobě skupiny, které navrhovaly stejný okruh otázek. Jejich úkolem je vybrat a popřípadě upravit znění maximálně 5 otázek.

► Na příští vyučovací hodinu pak učitel či některý vybraný žák z těchto otázek vytvoří dotazník o 15 otázkách prostřednictvím Google Forms (nebo jiné platformy), kde

se odpovědi rovnou uspořádají do excelové tabulky a jednoduchých grafů. Možná podoba dotazníku je uvedena v příloze 19. Úkolem všech žáků je pak tento dotazník vyplnit.

V následné hodině je dotazník a jeho výsledky, prezentované online, podroben společné reflexi.

- ▶ Pozornost žáků je vhodné zaměřit na kvalitu dotazníku po stránce obsahové (např. zda všechny otázky sledovaly cíl šetření) i formální (do jaké míry může formulace otázky ovlivnit respondenta – například svou nejasností, užitím záporu) i na dosažené výsledky (např. na rozdíly v postojích respondentů). Data se zobrazují anonymně, nehrozí tedy, že by šlo identifikovat žáka, který odpověděl úplně jinak než zbytek třídy.

- ▶ Nabízí se i řešit otázku, co výsledky skutečně dokládají, zda na základě daných otázek můžeme získat věrohodné závěry. Cílem této debaty je, aby si žáci uvědomili, že 1) tvorba dotazníků je velmi obtížná 2) výsledky se musí vždy interpretovat opatrně, zejména zjišťování postojů může být ovlivněno formulací otázky, pořadím otázek (a odpověďmi respondenta na předchozí otázky) apod., ale i třeba tím, co si respondent myslí, že je očekávaná odpověď. Pokud si toto žáci uvědomí, budou nad interpretací výsledků i jiných dotazníkových šetření více přemýšlet.

- ▶ Zda se tento předpoklad naplní naznačí odpovědi na závěrečné otázky, sledující sebereflexi žáků – např. O jaké zkušenosti jste bohatší? Kdybyste měli na začátku úkolu zkušenosti, které jste při jeho zpracování získali, postupovali byste jinak? Až jednou budete vyplňovat nějaký dotazník, na co především se zaměříte?